

Національний університет
водного господарства та природокористування

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут агроекології та землеустрою

Кафедра землеустрою та кадастру, моніторингу земель

05-05-30

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Управління земельними ресурсами»
студентами спеціальності 7.08010103,
8.08010103 «Землеустрій та кадастр»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
методичною комісією за
спеціальністю 7.08010103,
8.08010103
«Землеустрій та кадастр»
Протокол № 2
від 22.10.2013 р.

Рівне – 2014

Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління земельними ресурсами» студентами спеціальності 7.08010103, 8.08010103 «Землеустрій та кадастр» денної та заочної форм навчання / В. С. Мошинський, Т. В. Бухальська. – Рівне: НУВГП, 2013. – 11 с.

Упорядники: В.С. Мошинський, д.с.-г.н., професор, професор кафедри землеустрою та кадастру, моніторингу земель; Т. В. Бухальська, к.т.н., старший викладач кафедри землеустрою та кадастру, моніторингу земель

Відповідальний за випуск: В.С. Мошинський, д-р с.-г. наук, професор, завідувач кафедри землеустрою та кадастру, моніторингу земель

ЗМІСТ

стор.

Вступ.....	3
1. Загальні засади самостійної роботи студента.....	4
2. Тематика самостійної роботи.....	5
3. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи.....	5
4. Навчально-методичні матеріали.....	9
5. Рекомендована література.....	9
6. Інформаційні ресурси.....	11

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни «Управління земельними ресурсами» дати фундаментальні уявлення про роль управління земельними ресурсами у раціональному землеустрої та у вирішенні практичних проблем раціонального природокористування на основі викладення основних теоретичних і методологічних положень науки і практики управління природно-техногенними системами. Завданням навчальної дисципліни є:

- ознайомити студентів з принципами та структурою управління земельними ресурсами;
- надання студентам базових знань щодо системного моделювання природних систем;
- ознайомити студентів з сучасними методами обґрунтування заходів за допомогою систем підтримки прийняття управлінських рішень;
- навчити студентів приймати проектно-управлінські рішення щодо земель різних категорій та аналізувати ефективність їх впровадження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основи системного моделювання природних систем;
- порядок розробки систем підтримки прийняття управлінських рішень;
- стратегії управління у сучасному правовому полі;

вміти:

- приймати проектно-управлінські рішення щодо управління землями адміністративного району;
- обґрунтувати запропоновані заходи за допомогою систем підтримки прийняття управлінських рішень;
- працювати з сучасними програмними продуктами при створенні цифрової картографічної основи адміністративного району;
- формувати оптимальний набір управлінь у межах чинного правового та інституційного забезпечення.

1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Самостійна робота студента є однією із важливих складових навчального процесу, яка безпосередньо впливає на глибину, неформальність та стійкість набутих знань і умінь.

Метою самостійної роботи студента є забезпечення засвоєння в повному обсязі навчальної програми шляхом свідомого закріплення, поглиблення і систематизації набутих теоретичних знань, а також опанування навичок роботи з навчальною і науково-методичною літературою, вміння вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи і його творчого застосування в майбутній професійній діяльності.

Самостійна робота з дисципліни «Управління земельними ресурсами» передбачена навчальним планом підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», «магістр» за спеціальністю «Землеустрій та кадастр». Самостійна робота студентів спрямована на досягнення поставленої мети через виконання відповідних завдань, зміст, обсяги і структура яких наведені далі.

Під час виконання самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання та самостійно вивчають матеріали окремих шляхом опрацювання відповідної літератури, здійснюють підготовку до практичних занять та залікових модулів.

Самостійна робота студентів

№ з/п	Види навчальної діяльності	Обсяг часу, годин	
		денна форма	заочна форма
1	Опрацювання лекційного матеріалу	17	7
2	Підготовка до практичних занять	17	6
3	Підготовка питань, які не розглядаються під час аудиторних занять	46	135
4	Підготовка до контрольних заходів	38	38
	Всього	118	160

2. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Історія розвитку системи управління земельними ресурсами	4	13
2	Землепорядно-оптимізаційні механізми управління земельними ресурсами	6	16
3	Механізми управління земельними ресурсами на місцевому рівні	6	16
4	Державні стандарти як інструментарій управління земельними ресурсами	5	15
5	Методика оцінки ефективності проектно-управлінських дій	5	15
6	Залежність цінності та інвестиційної привабливості земельних ресурсів від природно-ресурсного потенціалу	4	12
7	Екологічні аспекти управління. Концептуальні засади ресурсоощадного землекористування	4	12
8	Комплексність підходу до управління охороною та використання земельних ресурсів	4	12
9	Концепція розвитку природно-заповідних територій в Україні	4	12
10	Фінансування охорони земель історико-культурного призначення.	4	12
Разом		46	135

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Історія розвитку системи управління земельними ресурсами

Історія розвитку науки управління. Еволюція розвитку управлінської школи. Вітчизняний розвиток теорії і практики

управління земельними ресурсами. Управління земельними ресурсами на території України в період входження до складу царської Росії. Управління земельними ресурсами в радянській Україні. Розвиток управління земельними ресурсами в незалежній Україні.

Рекомендована література: 3, 4, 6, 8, 9.

Тема 2. Землевпорядно-оптимізаційні механізми управління земельними ресурсами

Стратегічне планування як землевпорядно-оптимізаційні механізми управління земельними ресурсами. Загальнодержавні і регіональні програми використання та охорони земель. Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративної області. Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративного району.

Рекомендована література: 3, 4, 7, 15, 20, 21.

Тема 3. Механізми управління земельними ресурсами на місцевому рівні

Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель у межах сільської ради. Проект землеустрою, що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь. План земельно-господарського устрою території населеного пункту. План зонування території населеного пункту.

Рекомендована література: 3, 4, 14, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29.

Тема 4. Державні стандарти як інструментарій управління земельними ресурсами

Мета та основні завдання розроблення системи стандартизації та нормування у сфері охорони земель. Основні принципи системи стандартизації. Напрямки стандартизації та нормування. Об'єкти стандартизації та нормування. Міжнародне співробітництво зі стандартизації у сфері сталого землекористування.

Рекомендована література: 4, 22, 30.

Тема 5. Методика оцінки ефективності проектно-управлінських дій

Комплексна оцінка проектно-управлінських дій. Економічна ефективність управлінських дій. Екологічна ефективність використання, відтворення та охорони земельних ресурсів. Соціальна ефективність проектно-управлінських дій. Оцінка організаційної підсистеми системи управління. Оцінка інформаційної підсистеми системи управління.

Рекомендована література: 4, 5, 7, 8, 11.

Тема 6. Залежність цінності та інвестиційної привабливості земельних ресурсів від природно-ресурсного потенціалу

Характеристика природно-ресурсного потенціалу території. Підходи до економічної оцінки природних ресурсів. Оцінка ефективності природно-ресурсного потенціалу території.

Рекомендована література: 4, 17, 18, 20, 31.

Тема 7. Екологічні аспекти управління. Концептуальні засади ресурсоощадного землекористування

Заходи щодо охорони земель. Землепорядкування на основі ландшафтного підходу. Контурно-меліоративна організація території. Гумус – основа енергетичного потенціалу ґрунту. Визначення балансу гумусу. Нова парадигма збереження родючості ґрунту. Вдосконалення екологічної інфраструктури.

Рекомендована література: 3, 5, 10, 12, 19, 20.

Тема 8. Комплексність підходу до управління охороною та використання земельних ресурсів

Охорона і раціональне використання водних ресурсів. Охорона атмосферного повітря. Охорона і раціональне використання земель. Охорона і раціональне використання мінеральних ресурсів. Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів. Охорона і раціональне використання ресурсів тваринного світу. Раціональне використання та зберігання відходів виробництва і побутових відходів.

Рекомендована література: 3, 10, 13, 17, 18, 19, 20.

Тема 9. Концепція розвитку природно-заповідних територій в Україні

Сучасна ситуація та стан охоронних територій та об'єктів. Стратегія створення екологічної мережі. Удосконалення управління системою територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Екологічно збалансований розвиток територій і об'єктів природно-заповідного фонду та регіонів, у яких вони розташовані. Здійснення спеціальних природоохоронних заходів щодо збереження біотичного і ландшафтного різноманіття на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.

Рекомендована література: 3, 13, 19, 16, 20, 23.

Тема 10. Фінансування охорони земель історико-культурного призначення

Джерела фінансування. Механізм координації та контролю за фінансування охорони земель історико-культурного призначення. Фінансові обов'язки суб'єктів права власності на пам'ятки. Використання спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини. Пільгове оподаткування у сфері охорони культурної спадщини. Порядок застосування фінансових санкцій за порушення законодавства про охорону культурної спадщини.

Рекомендована література: 3, 24.

Підсумком самостійної роботи є складання письмового звіту за наведеними темами. Загальний обсяг звіту визначається з розрахунку 0,25 сторінки на 1 год. самостійної роботи. Звіт включає план, вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури та додатки. Структура та правила оформлення звіту мають відповідати ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

Звіт оформлюється на стандартному папері формату А4 (210 x 297) з одного боку. Поля: верхнє, нижнє та ліве — 20 мм, праве — 10 мм. Звіт може бути рукописним або друкованим і виконується українською мовою.

Контролем самостійної роботи є оформлення та захист звіту про самостійну роботу, який відбувається у терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Методичне забезпечення дисципліни включає:

1. Навчально-методичний комплекс забезпечення дисципліни (НМК).
2. Методичні вказівки до виконання курсової роботи на тему «Розробка програми використання та охорони земель адміністративного району» з дисципліни «Управління земельними ресурсами» для студентів спеціальності 7.070904, 8.070904 – землеустрій та кадастр / В. С. Мошинський, Т. В. Бухальська. – Рівне: НУВГП, 2009. – 64 с.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. БАЗОВА

1. Горлачук В.В., В'юн В.Г., Песчанська І. М. та ін. Управління земельними ресурсами: підручник. – Львів: Видавництво «Магнолія плюс», 2006. – 443 с.
2. Третяк А.М., Дорош О.С. Управління земельними ресурсами. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 360 с.
3. Мошинський В. С., Бухальська Т. В. Управління земельними ресурсами: практикум. – Рівне: НУВГП, 2010. – 133 с.
4. Горлачук В.В., Янчук В.П., В'юн В.Г. та ін. Правове регулювання земельних відносин. – Миколаїв: ЛІОН, 2005. – 237 с.
5. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. – 528с.

5.2. ДОПОМІЖНА

6. Новаковський Л. Я., Олещенко М. А. Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування. – К.: Урожай, 2009. – 195 с.
7. Земельні відносини в Україні: Зб. інформ.-аналіт. матеріалів (1991-2010) / За заг. ред. В.П. Горбуліна. – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ: Істина, 2010. – 136 с.
8. Слюсаренко О. М. Еколого-економічні аспекти міського землекористування в ринкових умовах. – Одеса, 2009. – 118 с.

9. Добряк Д.С., Тихонов А.Г., Гряник О.В. Автоматизація проектування в землеустрої: еколого-економічна та соціальна ефективність. – Київ: Урожай, 2004.

10. Родючість ґрунтів. Моніторинг та управління / За ред. Медведєва В.В. – К.: Урожай, 1992.

11. Веремєнко С. І., Трушева С. С. Рациональне використання та охорона земельних ресурсів: навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2008. – 162 с.

12. Калюжний М.Н., Кривов В. М. Методичні засади складання схем землеустрою та техніко-економічні обґрунтування використання й охорони земель у межах сільських (селищних) рад. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=business_economic_science&id=2640

13. Третяк А.М., Стецюк М.П., Дорош Й.М., Дорош О.С. Схема землеустрою адміністративного району - основа для управління земельними ресурсами // Землепорядкування. – 2002. – № 1. – С. 13-18.

14. Зміцнення фінансової стійкості природоохоронних територій України / Програма розвитку ООН в Україні. – Київ, 2011.

5.3. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНА

15. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р.

16. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р.

17. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 р.

18. Закон України «Про охорону земель» від 19 червня 2003 р.

19. Закон України «Про землеустрій» від 22 травня 2003 р.

20. Закон України «Про стандартизацію» від 17 травня 2001 р.

21. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 р.

22. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р.

23. ДБН 360-92** Планування та забудова міських та сільських поселень.

24. ДСТУ-Н Б Б.1.1-12:2011. Настанова про склад та зміст плану зонування території (зонініг).

25.Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь» від 2 листопада 2011 р.

26.Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах» від 11 лютого 2010 р.

27.Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку складення плану земельно-господарського устрою території населеного пункту» від 22 лютого 2008 р.

28.Проект Концепції системи стандартизації та нормування у сфері охорони земель / за ред. д.е.н., проф. А. М. Третяка. – Київ, 2008.

29.Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування. – К.: Інститут землеустрою УААН, 2001. – 15 с.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

До складу інформаційних ресурсів навчальної дисципліни входять:

1. Освітньо-професійна програма підготовки за спеціальністю 7.08010103, 8.08010103 «Землеустрій та кадастр».

2. Освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки за спеціальністю 7.08010103, 8.08010103 «Землеустрій та кадастр».

3. Бібліотеки:

- Бібліотека НУВГП – 33000 м. Рівне, вул. Приходька, 75.
- Обласна наукова бібліотека – 33000 м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел. 22-10-63.
- Міська бібліотека – 33000 м. Рівне, вул. Гагаріна, 67, тел. 24-12-47.

4. Internet – ресурси:

<http://portal.rada.gov.ua/>

<http://www.kmu.gov.ua>

<http://www.dazru.gov.ua/>

<http://elibr.narod.ru/Books-pdf.htm>

<http://nau.kiev/book/>